(i) **Printed Pages: 7** **Roll No. ....**

(ii) **Questions : 9** **Sub. Code : 0 0 2 3**

Exam. Code : 0 0 0 1

B.A./B.Sc. (General) 1st Semester

1128

HISTORY (In all Mediums)

Paper–History of India upto 1200 A.D.

Time Allowed : Three Hours] **[Maximum Marks : 90**

Note :– (1) Attempt **five** questions in all. All questions carry equal marks.

(2) Question No. **1** is compulsory.

(3) Attempt **one** question from each unit.

1. Answer any **nine** questions of the following in about **25** to **30** words :

(1) Which animals did the Harappans rear up ?

(2) How did the Indus people dispose off dead bodies ?

(3) Write two names of learned women mentioned in Rig Veda.

(4) What was Somras ?

(5) What were the names of Mahavir Swami's Parents ?

(6) Write the names of Tri-Pitake.

(7) What was the head of a district called during Mauryans ?

(8) Which were the Courts of Justice for two, ten, 400 and 800 villages during Mauryan Period ?

(9) Who was last Mauryan ruler ?

(10) Write down two causes of the downfall of Mauryan Empire.

(11) Who composed Allahabad inscription ?

(12) Write down name of a village head called in Gupta Age.

(13) Who founded Rashtrakuta dynasty ?

(14) Which Rashtrakuta rules got the Kailash Temple built in Ellora ?

(15) State the taxes imposed by the Pandya Government to increase income.

UNIT–I

2. Describe the extent and town planning of Indus Valley people.

3. Give an account of the political and religious life of the Rigvedic Aryan.

UNIT–II

4. Give a brief account of the rise and growth of the kingdom of Magadha.

5. Define Ashoka's Dhamma. Explain the main principles and importance of Ashoka's Dhamma.

UNIT–III

6. Describe various achievements of Kanishka.

7. Explain various achievements of Chandra Gupta II Vikramaditya.

UNIT–IV

8. Write down administration of Chalukyas.

9. Mark following historical places on the Map of India and write explanatory notes on **four** of them :

   (1) Ajanta

   (2) Kalinga

   (3) Kannauj

   (4) Taxila

   (5) Varanasi.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :– (1) कोई **पांच** प्रश्न करें। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

(2) प्रश्न संख्या **1** अनिवार्य है।

(3) प्रत्येक यूनिट में से **एक-एक** प्रश्न का उत्तर दें।

1. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं **नौ** प्रश्नों का उत्तर **25–30** शब्दों में लिखिए :–

   (1) हड़प्पन लोग किन पशुओं को पालते थे ?

   (2) सिंधु घाटी के लोग मृतक का संस्कार कैसे करते थे ?

   (3) ऋग्वेद में वर्णित दो विदुषी स्त्रियों के नाम लिखें।

   (4) सोमरस क्या था ?

   (5) महावीर स्वामी जी के माता-पिता का क्या नाम था ?

   (6) त्रिपिटकों के नाम क्या हैं ?

(7) मौर्यकाल में ज़िले के मुखिया को क्या कहते थे ?

(8) मौर्यकाल में दो गावों, दस गावों, 400 ग्रामों तथा 800 ग्रामों के न्याय प्रबंध के लिए कौन से न्यायालय थे ?

(9) अंतिम मौर्य शासक कौन था ?

(10) मौर्य साम्राज्य के पतन के कोई दो कारण लिखें।

(11) इलाहाबाद स्तम्भ लेख की रचना किसने की थी ?

(12) गुप्तकाल में ग्राम के मुखिया को क्या कहा जाता था ?

(13) राष्ट्रकूट वंश की स्थापना किसने की थी ?

(14) किस राष्ट्रकूट वंश ने एलोरा में कैलाश मंदिर बनवाया था ?

(15) पाण्डय सरकार ने खजाने की आय बढ़ाने के लिए कौन से टैक्स लगाये थे ?

यूनिट–I

2. सिंधु घाटी के लोगों के विस्तार तथा नगर योजना का वर्णन करें।
3. ऋग्वैदिक आर्यों के राजनीतिक तथा धार्मिक जीवन का वर्णन कीजिए।

यूनिट–II

4. मगध राज्य के उत्कर्ष तथा विस्तार का संक्षिप्त ब्यौरा दीजिए।
5. अशोक के धम्म की परिभाषा दो। इसके मुख्य सिद्धांतों तथा महत्व का वर्णन करो।

यूनिट–III

6. कनिष्क की विभिन्न उपलब्धियों का वर्णन करो।
7. चन्द्रगुप्त II विक्रमादित्य की विभिन्न सफलताओं का वर्णन कीजिए।

यूनिट–IV

8. चालुक्य के अधीन शासन प्रबंध की व्याख्या कीजिए।

9. भारत के रेखांकित मानचित्र में निम्नलिखित ऐतिहासिक स्थान दर्शाइए तथा किन्हीं **चार** पर व्याख्यात्मक टिप्पणी लिखिए :

   (1) अजंता

   (2) कलिंग

   (3) कन्नौज

   (4) तक्षशिला

   (5) वाराणसी।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :– (1) ਕੁੱਲ **ਪੰਜ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੱਲ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹਨ।

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ **1** ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(3) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

1. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ **ਨੌਂ** ਦੇ **25-30** ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿਉ :

   (1) ਹੜੱਪਣ ਲੋਕ ਕਿਹੜੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਦੇ ਸਨ ?

   (2) ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਦੇ ਲੋਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ?

   (3) ਰਿਗਵੇਦ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

   (4) ਸੋਮਰਸ ਕੀ ਸੀ ?

   (5) ਮਹਾਂਵੀਰ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?

   (6) ਤ੍ਰਿਪਿਟਕਾ ਦੇ ਕੀ ਨਾਂ ਹਨ ?

(7) ਮੋਰੀਆ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ?

(8) ਮੋਰੀਆ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪਿੰਡਾਂ, ਦਸ ਪਿੰਡਾਂ, 400 ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ 800 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਨ ?

(9) ਆਖਰੀ ਮੋਰੀਆ ਸ਼ਾਸਕ ਕੌਣ ਸੀ ?

(10) ਮੋਰੀਆ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਣ ਲਿਖੋ।

(11) ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਸਤੰਭ ਲੇਖ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ?

(12) ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਕਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?

(13) ਰਾਸ਼ਟਰਕੂਟ ਵੰਸ਼ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ?

(14) ਕਿਹੜੇ ਰਾਸ਼ਟਰਕੂਟ ਵੰਸ਼ ਨੇ ਏਲੋਰਾ ਵਿੱਚ ਕੈਲਾਸ਼ ਮੰਦਰ ਬਣਵਾਇਆ ਸੀ ?

(15) ਪਾਂਡਯ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖਜਾਨੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਏ ਸਨ ?

ਯੂਨਿਟ–I

2. ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਨਗਰ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
3. ਰਿਗਵੈਦਿਕ ਆਰੀਆ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ–II

4. ਮਗਧ ਰਾਜ ਦੇ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
5. ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਧੰਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਉਸਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ–III

6. ਕਨਿਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
7. ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਵਿਕ੍ਰਮਾਦਿਤਿਆ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਲਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?

ਯੂਨਿਟ–IV

8. ਚਾਲਕਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਸਨ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

9. ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਉੱਤੇ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ **ਚਾਰ** ਦੇ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ :

   (1) ਅਜੰਤਾ

   (2) ਕਲਿੰਗਾ

   (3) ਕੰਨੌਜ

   (4) ਤਕਸਿਲਾ

   (5) ਵਾਰਾਨਸੀ।